ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою факультету ІМВ
Протокол № 1 від 30 січень 2026 р.

КАФЕДРАЛЬНИЙ КАТАЛОГ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань: С Соціальні науки, журналістика та інформація
спеціальності: С3 Міжнародні відносини

на 2026 / 2027 навчальний рік

УЖГОРОД – 2026

ЗМІСТ

№ блоку	Назва навчальної дисципліни	№ ст.
	Вступ	3
	ІІ-й рік навчання	
1	Дипломатична історія України	4
2	Україна у міжнародних відносинах (від Київської Русі до Першої світової війни)	5
3	Регіональні проблеми у МВ	6
4	Екологічні проблеми у МВ	7
5	Європейські студії	8
6	Європеїстика	9
7	Соціологія міжнародних відносин	10
8	Соціологія політики	11
9	Цивілізаційно-культурний фактор у міжнародних відносинах	12
10	Цивілізації світу	13
11	Релігійний фактор у міжнародних відносинах	14

ВСТУП

Відповідно до розділу X статті 62 Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014 р.), вибіркові дисципліни – дисципліни вільного вибору студентів для певного рівня вищої освіти, спрямовані на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю. Обсяг вибіркових навчальних дисциплін становить не менше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для відповідного рівня освіти.

Каталог містить анотований перелік дисциплін, які пропонуються для обрання здобувачами вищої освіти згідно з навчальним планом відповідно до Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (затвердженим рішенням Вченої ради ДВНЗ УжНУ, протокол № 2 від 03.03.2020 р.). Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти обирають дисципліни згідно з навчальним планом в строки, визначені Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Обсяг кредитів, які виділені на засвоєння матеріалу вибіркових дисциплін та форми контролю визначено Наказом ректора «Про формування освітніх програм та навчальних планів згідно із затвердженими стандартами вищої освіти» (№ 135/01-04 від 27.05.2021 р.).

Вибір навчальних дисциплін здобувачем вищої освіти створює умови для досягнення таких цілей:

- забезпечення формування здобувачами вищої освіти індивідуальної освітньої траєкторії в межах освітньої програми та реалізації принципів студентоцентрованого навчання і викладання;
- поглиблення професійних знань та здобуття додаткових спеціальних фахових компетентностейв межах обраної освітньої програми;
- здобуття загальних та загально-професійних компетентностей в межах спеціальності, споріднених спеціальностей певної галузі знань;
- ознайомлення з сучасними науковими дослідженнями в інших галузях знань;
- розширення та поглиблення результатів навчання за загальними компетентностями.

Відповідно до цілей, здобувачу вищої освіти пропонується реалізувати свій вибір наступними шляхами:

1) шляхом вибору однієї дисципліни із переліку вибіркових дисциплін фахового або соціогуманітарного спрямування навчального плану освітньої програми, на якій навчається здобувач (на навчальний рік здобувачу пропонується перелік із кількох альтернативних дисциплін, з яких він обирає одну);

2) вибору дисципліни із каталогу вибіркових дисциплін Університету, до якого входять дисципліни світоглядного характеру та професійно-орієнтовані дисципліни різних спеціальностей, запропоновані кафедрами для набуття та розвитку здобувачами соціальних навичок (soft skills);

3) вибору навчальних дисциплін в іншому закладі вищої освіти в рамках реалізації права здобувачів вищої освіти на академічну мобільність.

Для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

– здобувачі 1 курсу обирають дисципліни для другого року навчання;

ІІ-й рік навчання

Назва дисципліни	**Дипломатична історія України**
Рівень вищої освіти	Перший (Бакалавр)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС (90 год)
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення Дисципліни	- Історія та культура України - Історія міжнародних відносин
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	матеріали на сайті електронного навчання УжНУ e-learn.uzhnu.edu.ua; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні, НМК з дисципліни (робоча програма, методичні рекомендації)
Форма проведення занять	Лекції, семінарські заняття, консультації
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Метою вивчення навчальної дисципліни **«Дипломатична історія України» є** формування у студентів цілісного уявлення про напрями та зміст дипломатії української держави на різних етапах її розвитку, а також засвоєння теоретичних концептуальних підходів щодо шляхів, методів та засобів формування та становлення дипломатії України. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ✓ вміння характеризувати поняття, категорії та критерії формування дипломатії України на різних етапах її розвитку; ✓ здатність виділяти найбільш загальні закономірності у сфері української дипломатії; ✓ аналізувати взаємодію внутрішніх і зовнішніх факторів та їх вплив на дипломатичну діяльність української держави; ✓ визначати історичні типи зовнішньої політики України; ✓ оцінювати роль держави у сфері розбудови дипломатичної служби України; ✓ характеризувати взаємодію України із державами світу та міжнародними організаціями на сучасному етапі.
Короткийзміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	**Тема 1**. Дипломатія держави як об'єкт дослідження. **Тема 2.** Дипломатія Київської Русі та Галицько-Волинської держави. **Тема 3.** Дипломатія Козацької держави та Гетьманщини. **Тема 4.** «Українське питання» у міжнародних відносинах XIX століття. **Тема 5.** Дипломатія незалежних українських урядів (1917-1920 рр.). **Тема 6.** Європейська дипломатія та Україна у міжвоєнний період (1921-1939 рр.)**.** **Тема 7**. «Українське питання» в дипломатичній історії Другої світової війни. **Тема 8.** Українська дипломатія у радянський період **.** **Тема 9.** Становлення незалежної України як суб'єкта міжнародних відносин. **Тема 10.** Дипломатія України у період президентства Л. Кравчука. **Тема 11.** Дипломатія України у 1994-2004 рр. **Тема 12.** Особливості реалізації зовнішньополітичного курсу Президента В. Ющенка. **Тема 13.** Дипломатія України у 2010-2013 рр. **Тема 14.** Здобутки та прорахунки української дипломатії за президентства П. Порошенка. **Тема 15.** Зовнішня політика України на пострадянському просторі. **Тема 16.** Співробітництво України з країнами-сусідами ЄС. **Тема 17.** Зовнішньополітична взаємодія України з країнами Західної Європи. **Тема 18**. «Американський вектор» української дипломатії. **Тема 19.** Відносини України з країнами Близького і Середнього Сходу. **Тема 20**. Далекосхідний вектор Української дипломатії. **Тема 21.** Багатостороння дипломатія України.
Форма семестрового контролю	**залік**

Назва дисципліни	**Україна у міжнародних відносинах (від Київської Русі до Першої світової війни)**
Рівень вищої освіти	Перший (Бакалавр)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС (90 год)
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення Дисципліни	- Історія та культура України - Історія міжнародних відносин - Країнознавство
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	матеріали на сайті електронного навчання УжНУ e-learn.uzhnu.edu.ua; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні
Форма проведення занять	Лекції, семінарські заняття, консультації
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Метою вивчення навчальної дисципліни «Україна у міжнародних відносинах (від Київської Русі до Першої світової війни)» є формування у студентів цілісного уявлення про напрями та зміст дипломатії Української держави на різних етапах її розвитку, а також засвоєння теоретичних концептуальних підходів щодо шляхів, методів та засобів формування дипломатії України. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ✓ вміння характеризувати поняття, категорії та критерії формування дипломатії України на різних етапах її розвитку; ✓ здатність виділяти найбільш загальні закономірності у сфері української дипломатії; ✓ аналізувати взаємодію внутрішніх і зовнішніх факторів та їх на дипломатичну діяльність української держави; ✓ визначати історичні типи зовнішньої політики України; ✓ оцінювати роль держави у сфері розбудови дипломатичної служби України; ✓ характеризувати взаємодію України із державами світу та міжнародними організаціями на сучасному етапі.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	Тема 1. Зовнішня політика Київської Русі. Тема 2. Дипломатичні відносини Галицько-Волинської держави. Тема 3. Велике князівство Литовсько-Українське у міжнародних відносинах. Тема 4. Зовнішньополітична діяльність Запорізької Січі. Держава Богдана Хмельницького у міжнародних відносинах Тема 5. Консульські установи в Україні 1914 р. Тема 6. Україна в міжнародних відносинах напередодні та на початку Першої світової війни.
Форма семестрового контролю	залік

Назва дисципліни	**Регіональні проблеми у міжнародних відносинах**
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	4
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 16. Міжнародні організації ОК 11. Основи світової політики (теорія і практика)
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	матеріали на сайті електронного навчання УжНУ e-learn.uzhnu.edu.ua; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні
Форма проведення занять	Лекції, семінарські заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Метою дисципліни є вивчення та аналіз регіональних аспектів міжнародних відносин у контексті основних процесів світової політики; розгляд особливостей формування і перебігу міжнародних політичних процесів у різних регіонах. Головні завдання дисципліни: - сформувати уявлення про поняття «регіон» і його роль у сучасних міжнародних відносинах; - забезпечити студентів знанням про сучасні наукові та практичні підходи до аналізу регіональних систем і загроз регіональної безпеки; - сприяти досягненню розуміння студентами логіки формування і функціонування регіональних систем; - дати студентам загальне уявлення про структуру, основні компоненти і сучасні моделі регіональних систем та існуючих систем регіональної безпеки. В результаті засвоєння навчального курсу студенти повинні *знати:* - основні макрорегіони світу (фізико-географічні, політичні, економічні, культурно-цивілізаційні); - характеристики окремих аспектів макрорегіонів світу (географічне положення, фізико-географічні, політичні, соціально-економічні, етнічні, культурні регіони в їх складі, інтеграційні процеси в регіонах, особливості регіональної політики тощо; - регіональний поділ України за різними змістовними ознаками, особливості регіональної політики в державі, проблеми і перспективи її здійснення. Як майбутні фахівці студенти мають *вміти:* - використовувати на практиці програму комплексного регіонального дослідження; - аналізувати взаємозв'язки між природним середовищем, населенням, формами його суспільної організації і господарством в окремих регіонах світу; - характеризувати особливості інтеграційних процесів у регіонах світу; - виявляти вплив розвитку внутрішньодержавних регіонів на рівень розвитку держав світу; - визначати міжрегіональні диспропорції в державах світу, а також оптимальні напрями подолання міжрегіональних диспропорцій в соціально-економічному розвитку Україні.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	Змістовий модуль 1. Тема 1. Теоретичні та методологічні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних відносин. Тема 2. Регіоналізація як базовий процес сучасних міжнародних відносин. Тема 3. Регіональні інтеграція. Регіоналізм та міжнародна безпека. Тема 4. Інтеграційні об'єднання та міжнародні регіональні організації. Змістовий модуль 2. Тема 5. Єврорегіони в контексті зовнішньої політики держав. Тема 6. Північноамериканська регіональна підсистема міжнародних відносин Тема 7. Південна Америка: особливості регіональної підсистеми і міждержавної взаємодії Тема 8. Формування та еволюція пан-американської системи міжнародних відносин у західній півкулі Тема 9. Глобальне управління та інтеррегіоналізм.
Форма семестрового контролю	залік

Назва дисципліни	**Екологічні проблеми у міжнародних відносинах**
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	4
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 16. Міжнародні організації ОК 11. Основи світової політики (теорія і практика)
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	матеріали на сайті електронного навчання УжНУ e-learn.uzhnu.edu.ua; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні
Форма проведення занять	Лекції, семінарські заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Метою вивчення навчальної дисципліни є опанування студентами знань щодо актуальних питань міжнародної екологічної дипломатії в аспектах політики розвитку й партнерства як важливої умови формування збалансованих відносин у суспільстві та охорони довкілля. Політика «стійкого розвитку» є надскладним завданням у новій дипломатії: порозуміння, благополуччя, миру та безпеки. Екологічна дипломатія є специфічною галуззю міжнародної діяльності та орієнтована на превентивний, конструктивний та прогресивний формат співпраці країн у покращенні навколишнього середовища. Економічна глобалізація посилює залежність у сфері торгівлі, руху капіталу й міграції населення, зумовлює необхідність утвердження інклюзивного стійкого зростання за допомогою екологічної дипломатії на ідейному, стратегічному, інтеграційному та організаційному рівнях. Сучасне функціонування світового господарства може бути представлено у спектрі різних профілів досягнень країн згідно з індикаторами виміру зеленої економіки "GGEI". Перспективним є обрання людством курсу на структурні соціально-екологічні реформи, екологічну модернізацію національних економік, інтегративну екологічну дипломатію в спектрі міжнародної взаємодії, культури та стратегічного партнерства. Новочасне століття має всі ознаки динамічної інтернаціоналізації економічних відносин між країнами. Поступ цей відбувається на фоні глобалізації, корпоратизації, інформатизації та загострення екологічних проблем внаслідок зміни параметрів «краєвиду» щодо: цінності життя й здоров'я людини, збереженості оазисів і ландшафтів природи, надійності матеріального забезпечення й примноженості духовних благ, захищеності національних культур тощо. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких результатів навчання: - розуміння сутності екологічних проблем в контексті міжнародних відносин; - знання правових основ сучасної екологічної дипломатії та українського законодавства, що регламентує участь України в міжнародних організаціях; - розуміння інституційних основ міжнародної екологічної дипломатії; - вміння критично аналізувати інформацію на міжнародному рівні; - володіння навичками ділового спілкування.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	Змістовий модуль 1. Тема 1. Поняття екологічних проблем у міжнародних відносинах. Тема 2. Еволюція впливу екологічних проблем на міжнародні відносини. Тема 3. Міжнародна екологічна дипломатія: форми та етапи розвитку. Тема 4. Багатостороння дипломатія як ключовий елемент екологічної дипломатії. Змістовий модуль 2. Тема 5. Міжнародні екологічні угоди: склад, структура та розвиток. Тема 6. Інструменти реалізації міжнародної екологічної дипломатії. Тема 7. Багатосторонні переговори в контексті міжнародної екологічної дипломатії. Тема 8. Багатостороння кліматична дипломатія. Тема 9. Міжнародна екологічна дипломатія та Україна.
Форма семестрового контролю	залік

Назва дисципліни	**Європейські студії**
Рівень вищ ої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	4
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Історія міжнародних відносин Вступ до спеціальності «МВСКРС» Міжнародні економічні відносини Теорія міжнародних відносин Міжнародні організації Зовнішня політика України
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання УжНУ, НМК з дисципліни (робоча програма, методичні рекомендації…), електронні та бібліотечні ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Мета навчальної дисципліни: формування у студентів компетентностей щодо аналізу особливостей та етапів розвитку європейської цивілізації у регіональному та глобальному контексті, визначення духовно-ціннісного змісту європейської культури, осмислення європейського вектору розвитку України. Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприятиме формуванню у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей: - здатність працювати в міжнародному контексті; - здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень; - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, зокрема завдяки використанню інформаційних і комунікаційних технологій; - вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; - уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення; - здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на європейському континенті, та місце в них України; - здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	Тема.1 Становлення європейської ідеї. Тема 2. Європейська інтеграція: історична ретроспектива. Тема 3. Інституційна структура та процедура прийняття рішень у Європейському Союзі. Тема 4. Розширення Європейського Союзу. Тема 5. Потенціал Європейського Союзу на міжнародній арені. Тема 6. Роль Європейського Союзу у міжнародних відносинах та особливості його міжнародної правосуб’єктності. Тема 7. Інструменти реалізації зовнішньої політики ЄС. Тема 8. Становлення і розвиток відносин України та ЄС. Тема 9. Євроінтеграційна політика України.
Форма семестрового контролю	Залік

Назва дисципліни	**Європеїстика**
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	4
Обсяг дисципліни у кредитах	4
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Історія міжнародних відносин Вступ до спеціальності «МВСКРС» Міжнародні економічні відносини Теорія міжнародних відносин Міжнародні організації Зовнішня політика України
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання УжНУ, НМК з дисципліни (робоча програма, методичні рекомендації…), електронні та бібліотечні ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Мета навчальної дисципліни: формування у студентів компетентностей щодо аналізу особливостей та етапів розвитку європейської цивілізації у регіональному та глобальному контексті, визначення духовно-ціннісного змісту європейської культури. Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприятиме формуванню у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей: здатність працювати в міжнародному контексті; здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, зокрема завдяки використанню інформаційних і комунікаційних технологій; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення; здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України; здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	Тема.1 «Європа»: географічний, культурний, політичний зміст. Тема 2. Процеси інтеграції та дезінтеграції у Європі другої половини XX – початку XXI ст. Тема 3. Інституційна структура та процедура прийняття рішень у Європейському Союзі. Тема 4. Передумови та етапи розширення Європейського Союзу. Тема 5. Європа у контексті глобалізації. Тема 6. Особливості міжнародної правосуб'єктності ЄС. Тема 7. Інструменти реалізації зовнішньої політики ЄС. Тема 8. Європейська ідентичність та цінності. Тема 9. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи.
Форма семестрового контролю	Залік

Назва дисципліни	**Соціологія міжнародних відносин**
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3-йабо 4-й семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): ОК5 **Історія міжнародних відносин** ОК16 **Міжнародні організації**
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	Матеріали на сайті електронного навчання УжНУ e-learn.uzhnu.edu.ua; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні
Форма проведення занять	Лекції, семінарські заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприятиме формуванню у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей: *загальних:* здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність працювати в міжнародному контексті; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; *фахових:* здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному; здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав; здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	Змістовий модуль 1. Тема 1. Соціологія міжнародних відносин як наука. Тема 2. Історія соціально-політичної думки та становлення соціології політики. Тема 3. Технологія і методи соціологічного дослідження міжнародних політичних процесів. Тема 4. Політичні аспекти соціальної стратифікації у міжнародних відносинах. Тема 5. Політична культура в механізмі соціальної взаємодії. Змістовий модуль 2. Тема 6. Соціологічний підхід до сучасних держав у міжнародному вимірі. Тема 7. Феномен бюрократії у міжнародному аспекті: соціальна і політична сутність. Тема 8. Політичні партії як об’єкт соціологічного аналізу у міжнародній перспективі. Тема 9. Політичні еліти і політичне лідерство. Тема 10. Політична соціалізація особистості.
Форма семестрового контролю	залік

Назва дисципліни	**Соціологія політики**
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3-йабо 4-й семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): ОК11 **Основи світової політики (теорія і практика)** ОК12 **Політична історія світу**
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	Матеріали на сайті електронного навчання УжНУ e-learn.uzhnu.edu.ua; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні
Форма проведення занять	Лекції, семінарські заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприятиме формуванню у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей: *загальних:* знання предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; *фахових:* здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні; здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних технологій та інструментарію політичного аналізу.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	Змістовий модуль 1. Тема 1. Соціологія політики як наука та навчальна дисципліна. Тема 2. Соціально-політична думка в історичній ретроспективі в світі та в Україні. Виникнення та розвиток соціології політики. Тема 3. Соціологічні аспекти політичної влади. Політична влада та політична система суспільства в міжнародному вимірі. Тема 4. Функціонування міжнародної політичної системи в суспільному середовищі. Тема 5. Політична культура в соціологічному вимірі. Змістовий модуль 2. Тема 6. Політична ідентичність і політична соціалізація у міжнародних відносинах. Тема 7. Громадянське суспільство: становлення і функціонування. Тема 8. Поняття, типології політичного лідерства: політико-соціологічний аналіз. Тема 9. Типологія та шляхи формування політичних еліт. Тема 10. Масова політична свідомість і масова поведінка у міжнародному контексті.
Форма семестрового контролю	залік

Назва дисципліни	**Цивілізаційно-культурний фактор у міжнародних відносинах**
Рівень вищої освіти	1 (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3 або 4
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Передумовами вивчення навчальної дисципліни є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми: історія міжнародних відносин, теорія міжнародних відносин, історія та культура України, країнознавство.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	матеріали на сайті електронного навчання moodle.uzhnu.edu.ua; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси, зокрема електронні
Форма проведення занять	лекції, семінарські заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Знання: • основних теоретичних підходів до вивчення цивілізацій і культури в міжнародних відносинах, включно з концепціями цивілізаційного підходу, культурної дипломатії та soft power; • історичних прикладів міжцивілізаційних взаємодій і конфліктів та їхній вплив на зовнішню політику держав; • методів аналізу культурних чинників у зовнішньополітичних рішеннях і міжнародних комунікаціях. Уміння: • аналізувати політичні події через призму цивілізаційно-культурних чинників і формулювати аргументовані висновки. • застосовувати порівняльні методи для дослідження культурних впливів у різних регіонах. • готувати аналітичні записки та презентації з рекомендаціями для практиків зовнішньої політики з урахуванням культурно-цивілізаційних ризиків. Інші компетентності: • комунікативні: здатність вести міжкультурний діалог, аргументовано представляти позицію в дискусіях. • критичне мислення: оцінювати джерела, розпізнавати стереотипи й упередження в інтерпретації культурних явищ. • етичні: розуміння етичних меж культурної інтервенції та поваги до культурної автономії.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	Тема 1. Предмет, зміст і завдання курсу. Тема 2. Зміст понять «цивілізація» та «культура»: основні підходи. Тема 3. Релігія як цивілізаційно-культурний чинник. Тема 4. Основні цивілізаційні концепції. Тема 5. Проблема «зіткнення цивілізацій» у міжнародних відносинах. Тема 6. Soft power і культурні інструменти впливу. Культурна дипломатія. Тема 7. Цивілізації стародавнього та сучасного Сходу. Тема 8. Західна цивілізація: історія та сучасність. Тема 9. Доколумбові цивілізації Америки. Тема 10. Східноправославна цивілізація та її історичні коріння. Тема 11. Суспільство споживання як складова індустріальної та постіндустріальної цивілізацій. Тема 12. Проблеми та перспективи розвитку інформаційної цивілізації. Тема 13. Цивілізаційний вибір України.
Форма семестрового контролю	залік

Назва дисципліни	**Цивілізації світу**
Рівень вищої освіти	1 (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3 або 4
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Передумовами вивчення навчальної дисципліни є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми: історія міжнародних відносин, історія та культура України, країнознавство, теорія міжнародних відносин.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	матеріали на сайті електронного навчання moodle.uzhnu.edu.ua; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси, зокрема електронні
Форма проведення занять	лекції, семінарські заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких *компетентностей*: - здатність до міждисциплінарної взаємодії, налагодження та здійснення комунікаційної діяльності; - здатність діяти з позиції соціальної відповідальності, займати активну життєву та громадянську позицію; - здатність до безперервного навчання та саморозвитку, самостійної та автономної праці; - здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності, бути ініціативним та креативним, генерувати та формулювати нові ідеї, обґрунтовувати їх доцільність. - здатність і готовність здійснювати збирання, обробку (аналіз і синтез) та інтерпретацію різноманітної інформації для отримання нових знань та розв'язання практичних задач і проблем у сфері міжнародних відносин; - здатність і готовність використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології та здійснювати комплексний пошук інформаційних джерел для системного аналізу процесів і явищ; - здатність до неупередженого сприйняття нової інформації, її різносторонньої інтерпретації, уникнення стереотипів; - здатність і готовність до виявлення, аналізу та інтерпретації складних процесів суспільно-політичного життя країн і регіонів світу з урахуванням специфіки їх цивілізаційної приналежності.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	**Змістовий модуль І.** Тема 1. Предмет, зміст і завдання курсу. Тема 2. Зміст поняття «цивілізація»: основні підходи. Тема 3. Цивілізаційна концепція О.Шпенглера. «Присмерк Європи». Тема 4. «Третя хвиля» Елвіна Тоффлера. Тема 5. Теорія локальних цивілізацій А.Тойнбі. Тема 6. Концепція «зіткнення цивілізацій» С.Хантінгтона. Тема 7. Україна: між Сходом і Заходом. **Змістовий модуль ІІ.** Тема 8. Цивілізації стародавнього Сходу. Тема 9. Західна цивілізація: історія та сучасність. Тема 10. Доколумбові цивілізації Америки. Тема 11. Східноправославна цивілізація. Тема 12. Ісламська цивілізація: зародження та основні етапи розвитку. Тема 13. Індуїстська цивілізація та її історичні коріння. Тема 14. Суспільство споживання як складова індустріальної та постіндустріальної цивілізацій. Тема 15. Проблеми інформаційної цивілізації.
Форма семестрового контролю	залік

Назва дисципліни	**Релігійний фактор у міжнародних відносинах**
Рівень вищої освіти	1 (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3 або 4
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Передумовами вивчення навчальної дисципліни є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми: історія міжнародних відносин, теорія міжнародних відносин, історія та культура України, країнознавство.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	матеріали на сайті електронного навчання moodle.uzhnu.edu.ua; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси, зокрема електронні
Форма проведення занять	лекції, семінарські заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	Знання: • Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України. • Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. • Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. • Здатність працювати в міжнародному контексті. • Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. • Здатність бути критичним і самокритичним. • Вміти здійснювати дослідження ролі релігійного фактору у політичних процесах сучасності. • Знати історію появи, особливості формування і вияву релігійного фактору в різних регіонах світу та їх вплив на міжнародні відносини. • Знати сутнісні характеристики конкретно-історичних форм релігійного фактору та особливості його зв'язку з світовою політикою та міжнародними відносинами. Уміння: • Вміти визначати місце та особливості впливу релігій на формування міжнародних відносин та світової політики, причини та умови радикалізації релігій в сучасному світі. • Вміти виявляти роль релігій в процесі загострення соціальних конфліктів та міжнародних відносин. • Здатність вести полеміку стосовно питань виявлення та співвідношення суспільних та історичних факторів у процесі зростання ролі релігійного фактору в міжнародних відносинах.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	**Тема 1.** Суть і визначення релігії. Поняття політичної релігії в контексті міжнародних відносин. **Тема 2.** Теоретичні підходи до вивчення релігійного чинника в міжнародних відносинах і світовій політиці. **Тема 3.** Поняття релігійного конфлікту та його роль у міжнародних відносинах. **Тема 4.** Фактор мусульманства у міждержавних взаєминах. **Тема 5.** Релігії світу: особливості, поширення та вплив на міжнародні відносини **Тема 6**. Міжнародне правове регулювання релігійної свободи. **Тема 7.** Моделі державно-церковної взаємодії: принципи типологізації, міжнародно-правові та міжнародно-політичні аспекти. **Тема 8.** Моделі фінансового забезпечення релігійних організацій у країнах Європейського Союзу. **Тема 9.** Державно-церковні відносини у країнах Центрально-Східної Європи: головні особливості та динаміка змін. **Тема 10.** Актуальні проблеми державно-церковних і міжконфесійних взаємин в Україні: історичні та міжнародно-політичні аспекти. **Тема 11.** Перспективи глобального релігійного діалогу.
Форма семестрового контролю	залік